

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ КАПІТАЛОВКЛАДЕНЬ У МАЛИЙ БІЗНЕС

Найважливішою складовою ринкової трансформації економіки є інвестиційна політика. Особливе місце в цій політиці займає аналіз і оцінка інвестиційної привабливості підприємств, як потенційних об'єктів інвестування. Особливо це є актуальним для малих підприємств, тому що саме вони найчастіше не мають великих обсягів коштів і тому потребують зовнішніх інвестицій. У роботі надано аналіз підходів щодо оцінки інвестиційної привабливості підприємств, що застосовуються в Україні, показано їхні переваги й недоліки та запропоновано нові формули розрахунків відповідно до нових українських стандартів фінансової звітності. Обґрунтовано актуальність й необхідність розроблення інтегрованого підходу до оцінки інвестиційної привабливості малих підприємств, який не повинен бути вузько сфокусованим тільки на діяльності підприємства.

Ключові слова: інвестиційна привабливість; інвестиція, капітальна, фінансова, пряма та іноземні інвестиції.

*Assist. prof. I.A. Marunuch;
undergraduate M.I. Khutka – L'viv commercial academy*

Investment attractiveness of capital at small business

The most important part of market transformation in economics is investment policy. Special place in this policy belongs to the analysis and evaluation of investment attractiveness of enterprises as potential objects of investment. Especially it is urgently for small business because it doesn't mostly have lots of means and thus they need investment from outside. There are analyses approaches to assessment of investment attractiveness applied in Ukraine showing their advantages and week points and proposing new formulas based on newly adopted accounting standards of Ukraine, substantiates the pressing actual and need to design new Ukrainian integrated approach towards the investment attractiveness assessment which shall not be narrow focused on the functioning enterprise.

Keywords: investment appeal, investment, capital, financial, direct that foreign investments.

Малий бізнес є тим сектором економіки, розвиток якого навряд чи може зробити вирішальний вплив на економічне становище регіону в майбутньому. Саме малі підприємства, що не вимагають великого стартового капіталу й забезпечують високу обіговість ресурсів, здатні швидко реагувати на зміни ринкового попиту і за рахунок цього підтримувати рівновагу на споживчому ринку в умовах нестабільної економіки й обмеженості фінансових ресурсів. Але, водночас, вони не завжди можуть вчасно реагувати на досягнення науково-технічного прогресу, тому що, на відміну від середніх і великих суб'єктів господарювання, обмежені у капіталах.

Залучення капіталів відбувається в умовах конкурентної боротьби на декількох рівнях:

- міжнародному, де конкурують регіони світу, державні угруповання і держави;
- внутрішньодержавному, де конкурують сектори економіки й області, об'єднання підприємств і підприємства, організації, установи.

Перемогу отримує більш інвестиційно привабливий об'єкт вкладення інвестицій. Отже, першочерговою задачею, виконання якої визначає успіх у цій конкурентній боротьбі, є максимальне підвищення інвестиційної привабливості.

Першим кроком рішення такої задачі буде визначення існуючого рівня інвестиційної привабливості того чи іншого об'єкта, що викликає необхідність кваліфікованої оцінки багаторівневої структури цього показника: міжнародної, внутрішньодержавної, міжгалузевий, внутрішньогалузевий, конкретного підприємства, проекту.

Значний внесок у розвиток методології оцінки інвестиційної привабливості зробили С.І. Абрамов, В.М. Аньшин, І.А. Бланк, М.Ю. Горохов, В.Н. Глазунов, Н.Н. Гуляєва, А.Ф. Гойко, В.Н. Данілін, А. Зелль, С.В. Ісаєва, А.Б. Ідрісов, С.В. Карташев, В.В. Ковальов, О. Кузьмін, А.Б. Крутик, М.Н. Крейнина, С. Князь, М.В. Лєснікова, Н.А. Лісова, І.П. Мойсеєнко, В.В. Малєєв, Т.В. Майорова, А.Г. Нікольська, А.В. Постніков, В.М. Павлюченко, В.М. Сєров, А.А. Садеков, Н.Н. Ушакова, Т.Е. Унковська, В.К. Фальцман, В. Фльорко, В.Г. Федоренко, В.Д. Шапіро, В.В. Шеремет, В.С. Щелков, В. Цхведіані, Ю.В. Яковлєв, А. Яновський. Але, їх праці присвячені дослідженню методології інвестування у великі промислові підприємства. Тому, не зважаючи на такий вагомий внесок, проблема оцінки інвестицій у малий бізнес є особливо актуальною у сучасних умовах господарювання.

Метою статті є розгляд існуючих методик оцінки інвестиційної привабливості підприємств і розробка на їхній основі рекомендацій стосовно малих підприємств.

Процес інвестування передбачає здійснення суб'єктивно-об'єктивних відносин із приводу генерування, перерозподілу і споживання капіталу. Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства найбільш традиційним є підхід, заснований на аналізі його фінансового стану за допомогою сукупності визначених груп коефіцієнтів. Ці рекомендації можна віднести до першої групи підходів, що розглядають інвестиційну привабливість залежно від фінансового стану суб'єкта господарювання. Такий підхід унеможливорює прийняття стратегічних інвестиційних рішень на довгостроковому періоді часу і може бути використаний у процесі рішення питань про доцільність інвестування тільки у короткостроковому аспекті. Методичні підходи відрізняються тільки складом визначених груп фінансових коефіцієнтів, набори яких є різними і дають змогу оцінити окремі сторони інвестиційної привабливості підприємства без урахування взаємозв'язку.

Інший існуючий підхід, що перебуває у стадії формування і відновлення, крім проведення аналізу фінансової діяльності підприємства, передбачає внесення додаткових напрямків і складових та формування комплексної системи показників для оцінки його інвестиційної привабливості.

Замовником проведення оцінки інвестиційної привабливості може бути як суб'єкт, так і об'єкт інвестування. При цьому, кожний з них піклується про свої цілі, що у підсумку спрямовані на реалізацію можливостей перерозподілу й споживання капіталу, тобто інвестування (рис. 1).

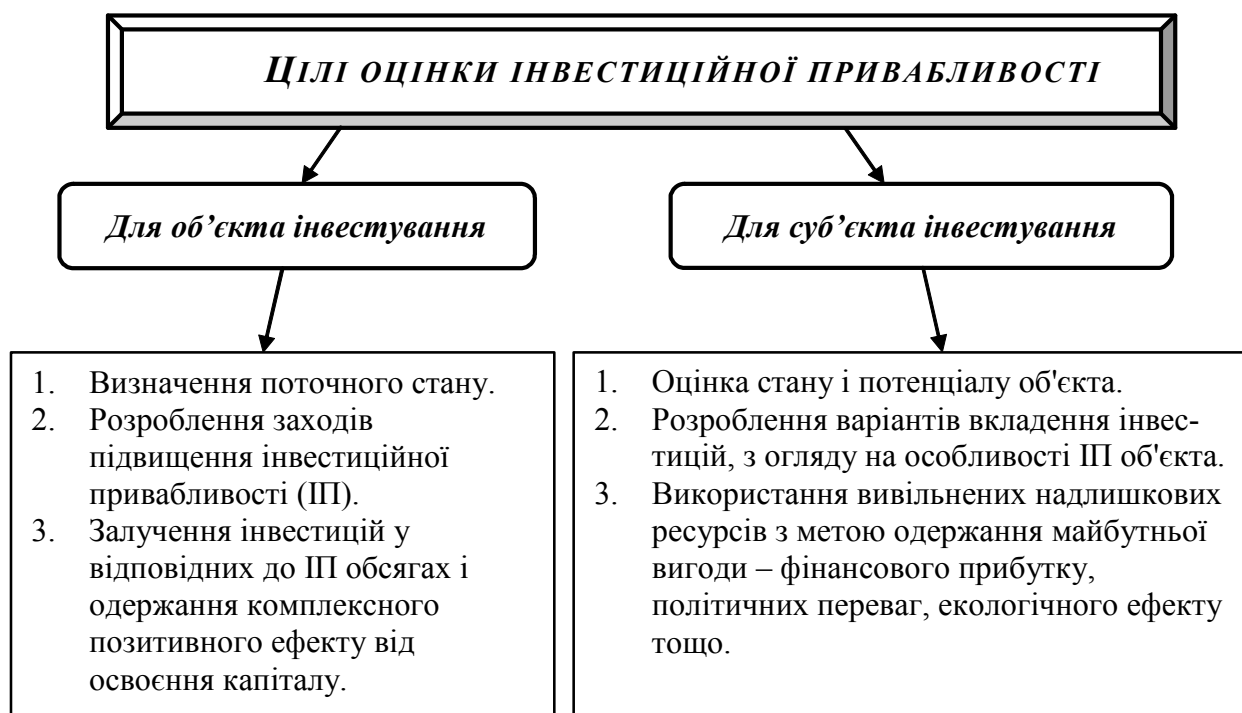

Рис. 1. Цілі оцінки інвестиційної привабливості для об'єкта і суб'єкта інвестування

Характерна риса успішного інвестування – обов'язкова присутність подвійного ефекту: позитивних результатів як для суб'єкта інвестування (інвестора), так для об'єкта (реципієнта).

Інвестиційну привабливість можна розглядати не тільки як фінансово-економічний показник, а й як модель кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, соціального, правового) і внутрішнього – позиціонування об'єкта в зовнішньому середовищі, оцінка її економічного, фінансового, технічного потенціалу, що дає змогу варіювати кінцевий результат.

Отже, інвестиційна привабливість – це справедлива кількісна і якісна характеристика зовнішнього і внутрішнього середовища об'єкта потенційно можливого інвестування.

Державний підхід до оцінки інвестиційної привабливості зводиться до аналізу фінансово-економічного стану згідно зі затвердженими методиками: інтегральної оцінки інвестиційної привабливості і поглибленого аналізу фінансово-господарського стану [1, 2]. У роботі пропонуємо короткий огляд цих методик з метою визначення їхньої достатності й адекватності потребам й інтересам інвесторів і суб'єктів інвестування.

Зазначені методики розроблені на основі старих форм фінансової звітності, що не дає змоги вести розрахунки за поточними показниками. Тому ми подаємо методику з новими формулами, трансформованими відповідно до нових стандартів фінансової звітності. Подальший досвід розрахунків із застосуванням нових стандартів дасть змогу скорегувати формули і їхні трактування.

Відповідно до Закону України від 18 вересня 1991 року № 1560 "Про інвестиційну діяльність", Положенням про Агентство з питань запобігання банкрутства підприємств і організацій, затвердженого Постановою Кабінету

Міністрів України від 22 серпня 1996 року № 990, і у виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 25 листопада 1996 року № 1403 "Про положення про реєстр неплатоспроможних підприємств і організацій" для забезпечення організаційної роботи, зв'язаної з залученням вітчизняних і закордонних інвесторів до фінансування заходів, спрямованих на оздоровлення підприємств і організацій, за Наказом голови Агентства запобігання банкрутства від 23.02.98 № 22 затверджена "Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій" [1].

Ця методика була розроблена з ініціативи керівництва Агентства запобігання банкрутства підприємств і організацій з метою визначення інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємств і організацій, прискорення реалізації інвестиційних проектів, заохочення до інвестицій вітчизняних й іноземних підприємств, надання методичної допомоги фахівцям, що займаються розробкою заходів щодо проведення оздоровлення виробничої сфери.

Методика визначає інвестиційну привабливість підприємства як рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних й інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, що може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки [1].

Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості – це показник, в якому відтворюються значення інших показників, скоректовані відповідно до їхньої вагомості й інших факторів.

В основі методу інтегральної оцінки інвестиційної привабливості (МІОП) лежить два припущення:

1. Одне окремо взяте підприємство, незалежно від його підпорядкованості чи інвестиційної непривабливості цілого регіону, може бути інвестиційно привабливим (зазвичай, для стратегічного інвестора не має значення рівень розвитку регіону, розташування об'єкта інвестування, його минулі зв'язки з партнерами і т.п.).
2. Беручи до уваги особливості математичних операцій (правил рангової кореляції), фактичне значення показника зі зазначеного переліку розглядається як елемент безлічі однойменних показників, в якому будуть відображатися стан і особливості прояву конкретного фактора за дійсних умов, і розмір якої визначається границями двох граничних значень, в яких й існує показник. Зазначені граничні значення постійно коригуються. Метод передбачає додавання різних за одиницями виміру показників.

Для визначення показників відповідно до МІОП використовують дані фінансової звітності підприємства. Усі наведені в групах показники є достатніми для визначення загального інтегрального показника інвестиційної привабливості підприємства.

Для визначення інтегрального значення показника (ІП) розраховують таку групу показників:

- B_{ij} – вагомість j -го показника в i -ої групі з урахуванням групової вагомості:

$$B_{ij} = \frac{B'_{ij} \cdot \Gamma_i}{100}, \quad (1)$$

де: B'_{ij} – значення вагомості j -го показника в i -ої групі; Γ_i – значення групової вагомості; Δ_{ij} частка варіаційного розмаху для j -го показника в i -ої групі на прийняту кількість одиниць (h_i) у безлічі:

$$\Delta_{ij} = \frac{P_{ij \max} - P_{ij \min}}{n_{ij}}, \quad (2)$$

де $P_{ij \max(\min)}^{(2)}$ – значення екстремальних показників, які задають залежно від напрямку оптимізації; при $t=1$ беруть мінімальне значення ($P_{ij \min}^{(2)}$), при $t=2$ – максимальне ($P_{ij \max}^{(2)}$). При $t=1$ значення (R_{ij}^t) максимізується, при $t=2$ – мінімізується.

R_{ij}^t – ранжироване значення j -го показника з i -ої групи

$$R_{ij}^t = \frac{|\Phi_{ij} - P_{ij \min(\max)}^{(t)}|}{\Delta_{ij}}, \quad (3)$$

де Φ_{ij} – фактичне значення показника відповідно до прийнятих множинних показників в i -ій групі;

- I – інтегральне значення показника інвестиційної привабливості розраховують за формулою:

$$I = \frac{\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^{n_i} R_{ij}^{(t)} B_{ij}}{\sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^{n_i} B_{ij}}, \quad (4)$$

де: m – кількість груп, n – кількість показників.

Інтегральна оцінка дає змогу з'єднати в одному показнику багато різних за назвою, одиницями виміру, вагомістю й іншими характеристиками факторів. Це спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції. Для рішення зазначених вище задач і з метою забезпечення об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості підприємств пропонуємо використовувати таку послідовність визначення інтегрального показника (рис. 2).

При визначенні інтегрального показника необхідно дотримуватися таких вимог:

- ретельний добір найважливіших показників фінансово-господарської діяльності підприємства;
- аналіз показників, що відібрані для визначення інтегрального показника з погляду їхнього дублювання. Пропонується використовувати більше відносних показників, характеристика яких повинна об'єктивно оцінити стан справ для окремих груп показників і в цілому узагальнити оцінку суб'єкта господарювання;
- розрахунок показників повинен здійснюватися за даними поточного обліку і фінансової звітності підприємств;
- зіставлення даних за однаковий звітний період.

Методику розрахунку перерахованих вище показників стосовно до малих підприємств, що становлять звітність за спрощеною формою, наведено в табл. 1.

Табл. 1. Методика розрахунку показників для аналізу фінансового стану малих підприємств

Показник	Формула розрахунку	Формула з використанням статей звітності для малих підприємств
<i>1. Показники ліквідності</i>		
1.1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$k1.1 = (\text{Кошти} + \text{Короткострокові фінансові вкладення}) / \text{Короткострокові зобов'язання}$	(Рядок 220 + рядок 230 + рядок 240) / (Рядок 620 + рядок 630)
1.2. Коефіцієнт загальної (поточної) ліквідності (покриття)	$k1.2 = (\text{Кошти} + \text{Цінні папери} + \text{Дебіторська заборгованість}) / \text{Короткострокові зобов'язання}$	(Рядок 260 + рядок 270) / (Рядок 620 + рядок 630)
12. Коефіцієнт швидкої (миттєвої) ліквідності	$k1.3 = \text{Оборотні кошти} / \text{Короткострокові зобов'язання}$	(Рядок 230 + рядок 240 + рядок 220 + рядок 160 + рядок 170...210) / (Рядок 620 + рядок 630)
<i>2. Показники фінансової стійкості</i>		
2.1. Коефіцієнт незалежності (автономії, власного капіталу)	$k2.1 = \text{Власні засоби} / \text{Валюта балансу}$	Рядок 380 ф. № 1-М / Рядок 640 ф. № 1-М
2.2. Коефіцієнт маневреності власних коштів	$k2.2 = \text{Власні оборотні кошти} / \text{Власні засоби}$	((Рядок 260 ф. № 1-М + рядок 270 ф. № 1-М) – (рядок 620 ф. № 1-М + рядок 630 ф. № 1-М)) / Рядок 380 ф. № 1-М
2.3. Коефіцієнт фінансової стабільності	$k2.3 = \text{Власні засоби} / \text{Позикові засоби}$	Рядок 380 ф. № 1-М / (Рядок 430 ф. № 1-М + рядок 480 ф. № 1-М + рядок 620 ф. № 1-М + рядок 630 ф. № 1-М)
2.4. Коефіцієнт інвестування	$k2.4 = \text{Власні засоби} / \text{Основні засоби}$	Рядок 380 ф. № 1-М / Рядок 080 ф. № 1-М
<i>3. Показники прибутковості і ділової активності</i>		
3.1. Коефіцієнт рентабельності основної діяльності	$k3.1 = \text{Прибуток від реалізації продукції (валова)} / \text{Собівартість реалізованої продукції}$	Рядок 050 ф. № 2-М / Рядок 040 ф. № 2-М
3.2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$k3.2 = \text{Чистий прибуток} / \text{Середня величина власного капіталу}$	Рядок 220 ф. № 2-М / ((Рядок 380 гр. 3 ф. № 1-М + рядок 380 гр. 4 ф. № 1-М)/2)
3.3. Коефіцієнт обіговості активів (трансформації капіталу, ресурсовіддача)	$k3.3 = \text{Виторг від реалізації} / \text{Середньорічна вартість активів}$	Рядок 010 ф. № 2-М / ((Рядок 280 гр. 3 ф. № 1-М + рядок 280 гр. 4 ф. № 1-М)/2)
3.4. Коефіцієнт рентабельності реалізації (операційна рентабельність продажу)	$k3.4 = \text{Чистий прибуток} / \text{Чистий дохід (виторг) від реалізації}$	Рядок 220 ф. № 2-М / Рядок 035 ф. № 2М
3.5. Коефіцієнт рентабельності активів (усього капіталу)	$k3.5 = \text{Чистий прибуток} / \text{Середньорічна вартість активів}$	Рядок 220 ф. № 2-М / ((Рядок 280 гр. 3 ф. № 1-М + рядок 280 гр. 4 ф. № 1-М)/2)

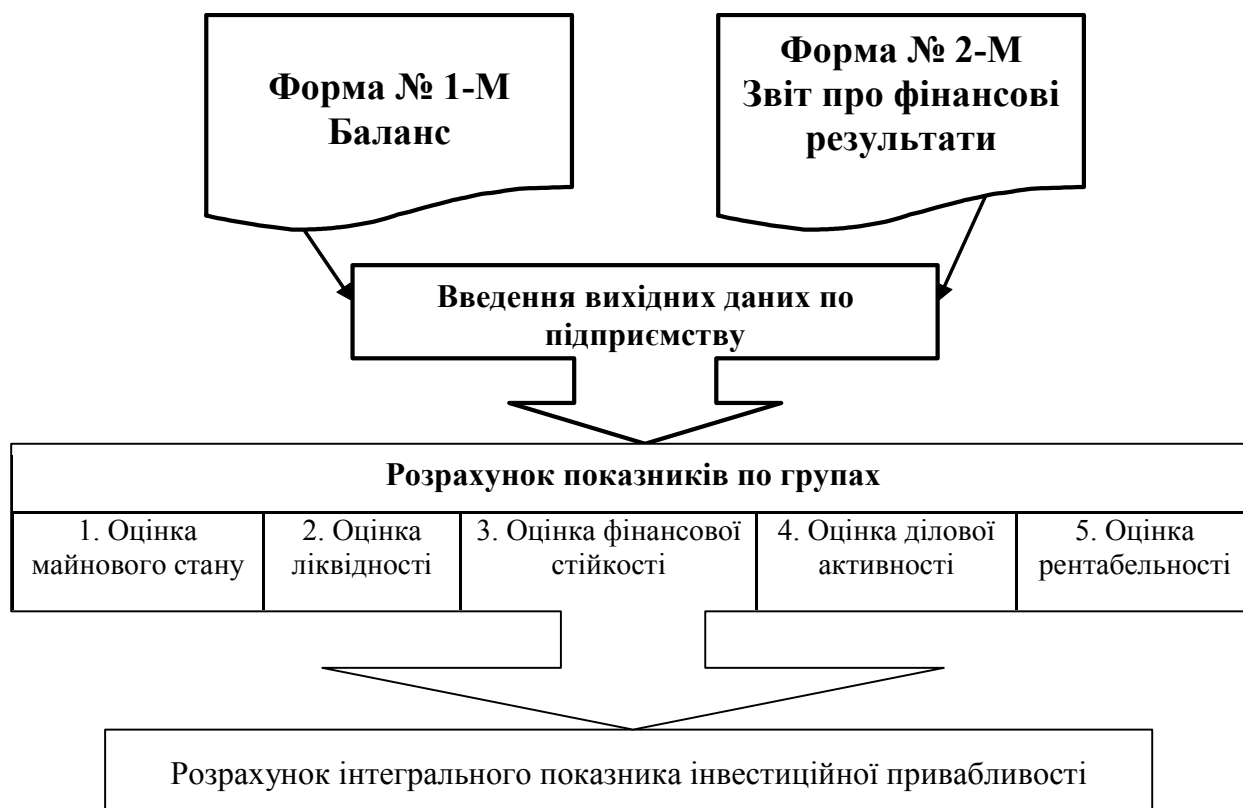

Рис. 2. Послідовність розрахунку інтегрального показника

Ці показники всебічно характеризують фінансовий стан підприємства і є для потенційних інвесторів основою при ухваленні рішення про ефективність інвестицій в аналізоване підприємство. Коли ж виникає необхідність вибору між різними об'єктами чи інвестування партнерами у бізнесі, доцільно використовувати рейтингову оцінку інвестиційної привабливості малих підприємств. Крім того, запропонована методика рейтингової оцінки ІП дає змогу уникнути недоліків, властивих діючій МІОП:

1. Отримані великі масиви значень показників, розрахованих по МІОП, фактично не дають змоги зробити остаточний висновок про вибір об'єкта інвестування, що можливо лише при порівнянні інвестиційної привабливості різних підприємств.
2. Кожен показник, крім цифрового вираження, має ще і значення вагомості, що у традиційній формі представлення матеріалу у фінансовій звітності суб'єктів малого підприємництва відсутнє. Для визначення співвідношення вагомості різних показників інвестору потрібно ці співвідношення зафіксувати і здійснити відповідні розрахунки, залучаючи відповідно підготовлених експертів.
3. Для проведення розрахунків необхідно спеціальне програмне забезпечення на базі ПК. Запропонована рейтингова оцінка не містить великої кількості показників і тому є не настільки складною при розрахунках і не вимагає спеціального програмного забезпечення для комп'ютерної обробки інформації.
4. Достатнє ускладнення розрахунків через наявність значної кількості коефіцієнтів у групах, що не дуже зручно у разі термінової необхідності розрахунку приблизних значень (наприклад, у гр. 2 "Показники оцінки фінансової стійкості (платоспроможності)" приводиться 7 показників, хоча досить було б трьох-чотирьох показників, скажемо, таких як коефі-

цієнт незалежності, коефіцієнт фінансової стабільності, коефіцієнт інвестування, коефіцієнт маневреності власних коштів).

Запропонована методика рейтингової оцінки інвестиційної привабливості малих підприємств містить такі етапи (рис. 3).

Рис. 3. Рейтингова оцінка інвестиційної привабливості малих підприємств

I етап. Оскільки дані повинні бути доступними, достовірними і порівнянними використовують, показники стандартної фінансової звітності підприємства, який характеризує склад засобів підприємства, а також фінансові результати господарської діяльності. Основним джерелом аналізу фінансового стану підприємства є баланс, що характеризує стан майна підприємства, використання власних і притягнутих засобів.

II етап. У цьому випадку система партнерів, об'єднаних за визначеними ознаками, включає три групи. У першу групу об'єднані показники, що характеризують ліквідність (платоспроможність) підприємства, у другу – показники, що характеризують його фінансову стійкість; у третю – показники прибутковості і ділової активності.

III етап. У цьому процесу ухвалення підприємницького рішення лежить не тільки аналіз названих показників, але й уміння оперувати ними у практичній діяльності.

Одним із методів оцінки фінансового стану партнерів може бути рейтинговий аналіз, заснований на системі показників, що охоплюють параметри виробничої і фінансової діяльності підприємства [3, С. 149-150]. Даний аналіз базується на показниках фінансової звітності (табл. 1).

Існує кілька варіантів розрахунку рейтингової оцінки. Перший спосіб дає змогу визначити рейтингову оцінку для j -го підприємства за максимальним значенням, тобто найвищий рейтинг має підприємство, що набирає найбільший сумарний результат (5):

$$R_j^1 = \sqrt{\sum a_{ij}^2} = \sqrt{a_{1j}^2 + a_{2j}^2 + \dots + a_{nj}^2}, \quad (5)$$

де: R_j^1 – рейтингова оцінка; a^2 – найменування показника; i – порядковий номер показника; j – підприємство; n – кінцевий номер показника.

Швидкість розрахунку, простота і ясність є основними достоїнствами цієї модифікації. Однак тут можна враховувати тільки ті показники, збільшення

яких характеризує успішну діяльність підприємства. Крім того, унеможливлено облік показників, зниження яких є позитивним чинником. Також варто зазначити, що збільшення деяких показників є позитивним лише до визначеного рівня, а їхній подальший ріст уже свідчить про неефективне використання деяких видів засобів. Також немаловажні моменти залишають поза увагою при даній модифікації визначення рейтингових оцінок підприємства.

Коли при аналізі потрібно виділити значимість кожного показника матриці, можна застосувати другу модифікацію рейтингової оцінки (R_j^2) (6):

$$R_j^2 = \sqrt{\sum Z_i \cdot a_{ij}^2} = \sqrt{Z_1 a_{1j}^2 + Z_2 a_{2j}^2 + \dots + Z_n a_{nj}^2}, \quad (6)$$

де Z_i – коефіцієнти переваг; $\sum Z_i = 1$.

У цьому випадку вводяться вагомості коефіцієнти для кожного показника, що визначають значимість кожного параметра у загальній оцінці фінансового стану підприємства, іншими словами, фактор переваг, обумовлений експертним шляхом залежно від цілей аналізу. Експерти на підставі запропонованої анкети розподіляють показники вагомості для різних користувачів.

Так, користувачами інформації про оцінку фінансового стану підприємства можуть бути: власники підприємств; менеджери; банківські організації; партнери у бізнесі.

На підприємствах малого бізнесу найчастіше власники виконують функції менеджерів, тому їхні вимоги до фінансового аналізу і цілі будуть збігатися.

Вимоги власників і менеджерів підприємства є найбільш жорсткими, тому кожний з розглянутих показників має для них важливе значення. Оскільки керівництво підприємства має повне уявлення про те, на якому етапі розвитку знаходиться їхнє підприємство, які проблеми і пріоритети характерні для даного етапу, при оцінці фінансового стану їм необхідно використовувати ситуаційний підхід, що має полягати у виділенні з усіх аналізованих показників найбільш важливих на даному конкретному етапі.

Визначення стадії життєвого циклу підприємства дає змогу охарактеризувати внутрішнє середовище підприємства, тобто його цілі, організаційну структуру, методи планування, інвестиційну спрямованість і можливі інвестиційні рішення залежно від стадії життєвого циклу.

На етапах народження і дитинства при створенні малого підприємства показники прибутковості ще недостатньо високі і не можуть бути покладені в основу оцінки. Переважну роль на даному тимчасовому відрізку грає ліквідність підприємства, тому що бізнес, що зароджується, завжди пов'язаний зі значним ризиком.

На етапі юності і ранньої зрілості, з погляду керівників, найбільше значення має підвищення рентабельності і фінансової стійкості підприємства, тому що отримуваний прибуток використовується для повернення кредитів і реінвестування. Незважаючи на те, що успішне функціонування бізнесу може продовжуватися значний час, наступним закономірним етапом є остаточна зрілість і старіння, пов'язане зі старінням продукції і технології її виробництва, падінням попиту і появою нових більш конкурентних товарів. Керівництву підприємства важливо вчасно діагностувати цей етап, використовуючи

для цього показники рентабельності. Не менш важливим, з погляду діагностики кризи і прийняття рішень про реорганізацію підприємства, є також аналіз ліквідності, тому що падіння попиту на продукцію чи підприємства його нестабільність приводить до дефіциту власних обігових коштів і, передусім, відбивається на даних показниках.

З погляду зовнішніх стосовно підприємства учасників бізнесу повинно бути використано інше угруповання оцінкових показників. Для банківських організацій й інших кредиторів важливим є не стільки етапність розвитку підприємства і динаміка його рентабельності, скільки показники ліквідності і фінансової стійкості. На основі інтегрованої оцінки цих показників потрібно приймати рішення про можливість і умови видачі кредиту.

Для вибору партнерів по бізнесу, постачальників і покупців продукції, важливим є зіставлення декількох малих підприємств, що займаються подібним бізнесом, вибір найкращих партнерів з погляду їхньої стійкості і прибутковості функціонування, забезпечення умов довгострокового співробітництва між ними. Тому, центральне місце в такій оцінці повинні займати показники фінансової стійкості, прибутковості і ділової активності.

Таким чином, вагові коефіцієнти, що вводять у формулу (6), повинні враховувати цілі і задачі, що конкретні користувачі ставлять перед аналізом фінансової діяльності малого підприємства.

Оскільки Україна зацікавлена у залученні якомога більших обсягів іноземного капіталу, необхідно проводити аналіз з точки зору потенційного іноземного інвестора, отже, існує об'єктивна необхідність у розробленні Україною такого підходу до аналізу інвестиційної привабливості підприємства, який інтегрував би у собі оцінку інвестиційного клімату, ефективності капіталовкладень, ризиків інвестування і фінансово-економічні параметри діяльності об'єкта інвестування, таким чином задовольняючи потреби та інтереси зовнішніх інвесторів та надаючи вичерпну інформацію для внутрішніх користувачів з метою підготовки програм, заходів підвищення інвестиційної привабливості об'єктів потенційно можливого іноземного інвестування.

У результаті проведеного дослідження розроблено методику оцінки інвестиційної привабливості малих підприємств, яка дає змогу визначити їх рейтинг для залучення інвестицій. Ці пропозиції є важливою методологічною базою для подальшого дослідження в цьому напрямку та формування концепції залучення не тільки вітчизняних, але й іноземних інвестицій.

Література

1. **Методика** інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій: Затв. Наказом Агентства з питань запобігання банкрутству № 22 від 23.11.1198 р.// Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 1998, № 7. – С. 18-28.
2. **Методика** проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій, затверджена Наказом Агентства з питань запобігання банкрутства підприємств та організацій від 27 червня 1997 р. № 81, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 5 серпня 1997 року за № 288/2092.
3. **Грузинов В.П., Грибов В.Д.** Экономика предприятия. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 206 с.
4. **Макарий Н.** Оцінка інвестиційної привабливості підприємства// Економіст. – 1999, № 8 (32). – С. 17-19.